

In het eeuwenoude gasthuis zorgen Utrechters voor Utrechters

Bartholomeus Gasthuis bezig met grote renovatie

UTRECHT • Achter de eeuwenoude gevel van het Bartholomeus Gasthuis in de Utrechtse binnenstad gebeurt iets bijzonders. Een moderne renovatie wordt uitgevoerd vanuit een middeleeuws adagium: Utrechters zorgen voor Utrechters.

WIM LANGEJAN

Het was in 1407, toen het Bartholomeus Gasthuis werd opgericht, heel gewoon dat welgestelde burgers zorgden voor hun minder draagkrachtige stadsgenoten. Maar anno 2010 kan het nog steeds.

Een voorbeeld: niet-bewoners die 'van buitenaf' komen eten in het Bartholomeus Gasthuis kunnen kiezen uit een goedkoop drie-gangen menu van ruim 8 euro of een duurdere variant van 15 euro. Wie 'duur' eet betaalt in feite mee aan het goedkopere menu. „Het is een soort sponsoring,” zegt algemeen directeur Willy van Egdom. „En je mag zelf beslissen wat je kiest.”

Nog een voorbeeld: na de renovatie beschikt het verzorgingshuis over een heuse kapsalon. Op maandag en dinsdag kun je daar bij de 'huiskapper' voor weinig terecht, op woensdag wordt er goedkoop geknipt door leerlingen van het ROC, maar op donderdag en vrijdag zit er een - zoals Van Egdom het noemt -

«Vroeger zat ik vooral op mijn kamer. Ik was net zo'n kluizenaar. Nu kom ik graag hier.

Willy van Egdom

merkkapper. „Met marktconforme prijzen. En een percentage daarvan gaat weer naar ons, zodat de kapper op maandag en dinsdag betaalbaar blijft.”

'Rijk zorgt -indirect- voor arm'. Het is een fascinerend concept, beaamt Van Egdom. Een concept dat al werd toegepast door Willem van Abcoude, de stichter van het gasthuis. En in een modern jasje is gestoken door Van Egdom. Niet alleen door de 'Utrechters zorgen voor Utrechters-methode', maar ook door 'ouderwetse' sponsoring.

Dat was nodig omdat het verbouwingbudget van het ministerie van VWS niet toereikend was om alle renovatie-wensen te bekostigen. „We kwamen na het budget van VWS en gebruik van het eigen vermogen zo'n miljoen euro tekort. Een spor-

Algemeen directeur Willy van Egdom in de Brasserie Zunte. Links op de tafel het 'internetcafé', twee moderne computers waarmee de bewoners online kunnen gaan. FOTO'S MARNIX SCHMIDT

In de Smeezaal kijken bewoners naar de film 'Juliana Gewoon Bijzonder'.

scampagne heeft 500.000 euro opgeleverd en de gemeente heeft 500.000 euro bijgedragen.”

Het verzorgings- en verpleeghuis aan de Lange Smeestraat wordt onherkenbaar veranderd. Weg zijn de hokjes en de smalle gangetjes en de halfgebruikte zolders. Ervoor terug keren stijlvol ingerichte ruimtes. De eetzaal -det zogeheten Brasserie Zunte- dat in januari openging- is daar een voorbeeld van. Sfeer en uiterlijk zijn die van een restaurant. Het meubilair is stijlvol, aan de muren hangen fraaie historische foto's

en de enorme wijnkast, rijk gevuld met flessen, geeft het geheel extra cachet. „Bij een verzorgings- en verpleeghuis denken mensen meteen aan suf en saai. Maar waarom mag het niet leuk?” vraagt Van Egdom retorisch. „Waarom geen leuk restaurant? En waarom altijd stoelen van plastic en fout hout?”

PARADIJS

Bewoner Kees van de Rijst, die in de brasserie de krant zit te lezen, is het helemaal met haar eens. „Het is hier een paradijs meneer,” zegt de

Utrechter, die al drie jaar in het Bartholomeus Gasthuis woont. „Eerder was het hier een ruimte waar je koffie en thee kon krijgen en dan moest je weer wegwezen. Nu is het echt een ontmoetingsruimte, waar je voor de gezelligheid zit. En je kunt hier lekker eten: een uitsmijter, een kroketje... Vroeger zat ik vooral op mijn kamer. Ik was net zo'n kluizenaar. Maar nu kom ik graag hier.”

De brasserie is een belangrijk onderdeel van het concept Huis in de Wijk, dat vorm krijgt in dit gasthuis.

Het LHC van Jos Stelling zorgt voor vertoning van films

Waar mogelijk probeert directeur Willy van Egdom sponsors te vinden voor voorzieningen in het Bartholomeus Gasthuis. Bijzondere steun kreeg ze van de Vereniging Nieuw Utrecht in samenwerking met de gemeente. Na een middag brainstormen met deze partijen werd een groot aantal clubs en ondernemers uit de binnenstad uitgenodigd met de vraag wat ze kunnen betekenen voor het gasthuis. Dat resulteerde in ruim 20 allianties. Zo verzorgt het Louis Hartlooper Complex van Jos Stelling filmvoorstellingen, wordt met de moestuin Maarschalkerweerd kennis uitgewisseld, helpt onder meer Grand Hotel Karel V mee met eet- en drankworkshops, is onder meer het Gilde Utrecht betrokken bij het opzetten van een lezingaanbod en komt er een concertreeks in samenwerking met het Conservatorium. „Op de één of andere manier past het steeds”, zegt Van Egdom over de manier waarop allerlei partijen iets bijkunnen te kunnen betekenen voor het gasthuis.

Van Egdom: „Er werd altijd gezegd: Utrecht heeft een prachtige binnenstad, maar je kunt er niet oud worden. Omdat er te weinig voorzieningen zijn.”

Veel van deze voorzieningen zijn na de renovatie te vinden in het Bartholomeus Gasthuis. De al genoemde eetzaal en de kapsalon. Een buurtwinkel. En er komen ook een wellnesscentrum (het Salus Huys met onder meer massage, schoonheidsbehandeling, pedicure, lichttherapie en fitness) en een centrum voor geestelijke verzorging en spiritualiteit (het Otium Huys) met onder meer een opbaar ruimte (die was er niet meer in de binnenstad). Oudere binnenstadsbewoners kunnen de was laten doen in het gasthuis of hulp inroepen bij klusjes of de administratie. En ze kunnen voor activiteiten als films en concerten terecht in de Smeezaal, de voormalige ziekenzaal. Deze middag wordt daar de film 'Juliana Gewoon Bijzonder' vertoond. Zo'n vijftien ouderen, kijken naar de beelden over onze voormalige vorstin. Beneden is de verbouwing nog in volle gang. Er is nog bijna een jaar te gaan. In april 2011 moet de renovatie klaar zijn. In haar kantoor vraagt Van Egdom zich hardop af hoe het toch steeds weer lukt partijen (financieel) bij het gasthuis te betrekken. „Waarom geeft iemand ons geld? Vanwege ons verhaal? Onze geschiedenis? Het geheel van die dingen? En waar gaan we uitkomen? Ik weet het niet. Het is eigenlijk één groot experiment.”

Bouwwerkers zijn bezig op het binnenplein van het Bartholomeus Gasthuis.

Nieuwe grotere appartementen, een zorghotel en units met groepswoningen

■ Het gebouw van het Bartholomeus Gasthuis bestaat al sinds 1367. Toen heette het St. Apollonia Gasthuis. Sinds 1407 wordt onder de huidige naam onafgebroken zorg verleend aan de oudere inwoners van Utrecht. Er zijn tal van verbouwingen geweest, ook in de vorige eeuw. In de gevel aan de Lange Smeestraat zitten stenen met de jaartallen (1927, 1958 en 1987).

■ Het gasthuis telde 103 zorgwoningen en zeven

verpleeghuisplaatsen, grotendeels stammend uit de jaren '80. Maar die voldeden niet meer. Van 44 appartementen worden 22 grotere zorgappartementen gemaakt voorzien van eigen keuken, badkamer en slaapkamer.

■ Verder komen er zes units met groepswoningen voor psychogeriatrische cliënten (dementie), in totaal 57 plekken. De groepswoningen worden kleinschalig en moeten

een veilige omgeving bieden.

■ In het tehuis komt een zorghotel met vijf kamers, waar mensen tijdelijk kunnen verblijven na bijvoorbeeld een operatie of voor tijdelijke ontlasting van de mantelzorger.

■ Aan de voorkant, in het monumentale deel, komen zes levensloopbestendige appartementen. Deze woningen zijn geschikt om tot hoge leeftijd bewoond te worden (drenpels, brede

deuropeningen etc.) De huurprijzen worden 'commercieel', zegt algemeen directeur Van Egdom, die nog geen bedragen wil noemen. „Maar we gaan niet onder de normale vierkante meter prijzen zitten in de binnenstad. En dat geld gebruiken we dan weer voor dingen die we anders niet kunnen betalen.”

■ Omdat het aantal appartementen minder wordt heeft het gasthuis -tot nader order- een opnamestop voor nieuwe bewoners.